

De Nieuwe Bijbelvertaling goedgekeurd?

Verschenen in *Protestantse Kerkbode* (Groningen) 27 maart 2010 en *Geandewei* 2 april 2010

Riemer Roukema

In april staat de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) op de agenda van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland. Dan zullen de afgevaardigden erover spreken of de NBV geaccepteerd kan worden ten behoeve van de eredienst. Nu lijkt dat een gelopen race. Sinds de NBV eind oktober 2004 uitkwam, is deze vertaling goed verkocht. In een groot aantal gemeenten van de PKN ligt de NBV allang op de liturgische tafel of op de kansel, ook al is dat formeel nog op proef. Ik kan mij voorstellen dat de meeste gemeenten zich niet druk maken over een “officiële” goedkeuring van de synode.

Het voordeel van de NBV is dat die doorgaans is geschreven in soepel en natuurlijk, hedendaags Nederlands. Toch is het een serieuze vraag of de oorspronkelijke tekst in de NBV altijd goed is vertaald. Om dat te controleren, moet je Hebreeuws en Grieks kennen. Van de meeste synodeleden kan dat niet worden verwacht. Er zijn zelfs genoeg predikanten bij wie de kennis van het Hebreeuws of Grieks, of beide, is weggezakt. Synodeleden die de Bijbelse talen niet kunnen lezen, kunnen de NBV natuurlijk wel vergelijken met oudere vertalingen. Verder zullen ze moeten afgaan op het rapport dat een commissie uit de synode over de NBV heeft geschreven om de besluitvorming voor te bereiden. Aan die meningvorming wil ik hier een bijdrage leveren.

Het is geen nieuws dat de NBV een vrije vertaling is. Dat heeft te maken met haar gerichtheid op de doeltaal, het Nederlands. De Bijbelse talen hebben een andere structuur en een andere woordenschat dan het Nederlands. Wil je dus in hedendaags Nederlands vertalen, dan is een vrije vertaling tot op zekere hoogte onvermijdelijk. Regelmatig is de NBV echter onnodig vrij. Zo zegt God er in Genesis 12:3 tot Abraham: “Alle volken op aarde zullen wensen gezegend te worden als jij”. In de NBG-vertaling van 1951 stond: “met u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden”. De Statenvertaling luidde hier: “in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden”. Het is duidelijk dat de NBV hier geen vertaling levert, maar een aanvechtbare uitleg geeft. Misschien dachten de vertalers dat hedendaagse lezers een letterlijker vertaling van deze woorden niet meer kunnen begrijpen. Misschien vonden ze het ook wel een aanstootgevende gedachte dat Gods zegen voor de volken in zijn zegen voor Abraham en zijn nakomelingen besloten ligt. Het gevolg is dat er nu iets anders is vertaald dan er staat. Dat “wensen” komt in het Hebreeuws immers niet voor. De vergelijking van alle volken op aarde met Abraham (“als jij”) staat er ook niet.

Een ander voorbeeld. In Marcus 15:41 staat in de NBV dat de vrouwen die Jezus van Galilea naar Jeruzalem waren gevolgd, in Galilea voor hem hadden *gezorgd*. In de Statenvertaling en de NBG-vertaling van 1951 is dit woord (*diakonein* in het Grieks) vertaald met “dienen”. Ook al vertaalt de NBV dat hier met “zorgen voor”, een paar hoofdstukken eerder, waar Jezus zich richt tot zijn mannelijke leerlingen, wordt dit en een verwant woord (*diakonos*) wel met “dienen” vertaald (Marcus 10:43-45). Zo wordt de suggestie gewekt dat vrouwen zorgzaam zijn en dat mannen dienen. De vertaling “zorgen voor” is echter hoogst twijfelachtig en verbreekt het verband met die eerdere tekst.

Waarschijnlijk zijn de vertalers van de NBV het in deze voorbeelden niet met mij eens. Het Bijbelgenootschap is – als particuliere organisatie! – ook niet verplicht zich van kritiek vanuit de kerken iets aan te trekken. Toch heeft het Bijbelgenootschap een herziening van de NBV voorgenomen, die uiterlijk in 2016 zal uitkomen. Het Bijbelgenootschap denkt dus zeker vijf jaar nodig te hebben om allerlei fouten en inconsequente vertalingen in de huidige versie te corrigeren! Op zijn website staan nu al tientallen voorbeelden van vergissin-

gen en fouten die in de laatste oplagen reeds zijn verbeterd.

Wanneer ik zelf in een kerkdienst de NBV gebruik, dan is er altijd wel een woord dat ik anders lees of weglaat omdat het er in het Hebreeuws of Grieks zo niet staat. Maar hoe goed het ook is dat predikanten bij de voorbereiding van hun preek de Hebreeuwse en Griekse tekst lezen, het kan toch niet de bedoeling zijn dat zij voor iedere kerkdienst de NBV op fouten moeten controleren?

Als ik de synodeleden een advies mag geven, dan luidt dat: stel die goedkeuring dus maar een paar jaar uit. Dat zou een goed signaal zijn. Wie weet houdt dat het Bijbelgenootschap toch een beetje scherp.